

Sinema
Gezgin

"Sinema bir şenliktir."

Instagram: @sinegezgin Facebook: Sinema Gezgin
e-posta: sine_filolog@hotmail.com

GÖRÜNDÜĞÜ KADAR "CİCİ" Mİ ACABA?

CİCİ

(Türkiye, 2022, 151 dk.)

Y: Berkun Oya

O: Okan Yalabık (Kadir), Ayça Bingöl (Saliha), Nur Sürer (Havva), Funda Eryiğit (Genç Havva), Yılmaz Erdoğan (Bekir), Fatih Artman (Yusuf), Olgun Şimşek (Cemil), Seval Balkan (Naz) vd.

Filmin notu: ★★

(*) Bu yazı filmle ilgili kimi sürpriz gelişmeleri içermektedir.

Bazı filmlerin fragmanları kendilerinden daha iyi oluyor. Cici de böyle oldu benim için. Fragmanı izledikten sonra heyecanla ve merakla filmi bekledim. Berkun Oya'nın iki önceki çalışması **Bir Başkadır**'ı tartışmalı yönlerine karşın epey sevmiştim. -Belki biraz özel bir bağ da kurmuş olabilirim. Sanırım bunda aslan payı, fragmanda karşımıza çıkan görüntülerin bir tür yit(ir)mişliğe dair şürel bir hava taşıması ve izlediğimiz o iki dakikalık ke-site Bedrich Smetana'nın eşsiz Vltava'sının eşlik etmesinde. Bu müziğin filme görüntüleri aşan bir güç verdiğini düşünüyorum. Öykünün üzerinde bir sanat eseri bence o. Tabii insanın bu dünyaya düşmesi, başına gelen trajik olaylar ve bunlar arasından sıyrılıp kaderinin izin verdiği yollara gitmesi üzerine kurulu bir öykü semasıyla ister istemez harmanlanıyor. Daha önce pek çok filmde kullanıldı, özellikle de Terrence Mallick'in **Hayat Ağacı** (*Tree of Life*, 2011) filminin fragmanını hatırlarsınız. Cici, aileyi ele alışı bakımından o filme benziyor biraz. Olaylar babanın etrafında dönüyor. Bir kayıp söz konusu ve bu, ailenin geleceğini etkiliyor. Cici'de benzer bir şema var ve Hayat Ağacı'nda olduğu gibi, Smetana'nın müziği sadece fragmanda duyuluyor, filmde yok.

NE VADEDİYOR CİCİ?

Bu ayrıca anlamlı geliyor bana. Çünkü fragmanda duyduğum müziğin yokluğu, ister istemez filmin eksikleriyle örtüşüyor. Vadedtiğini ya da vadediyor görünümünü sunuyor Cici. Daha çok bir boşlukun ortasında bırakıyor seyircisini. Bu, hem hikâyenin ayrıntılarıyla, kişiler arası çatışmalarla ilgili bir boşluk hem de söylem düzeyinde bir olmamışlık söz konusu. Film; bir ruha, bir öze sahipmiş gibi görünür. Kalbinde taşıdığı bir anlam varmış gibi... Fakat bu görüntünün ardı biraz boş ya da yüzeyel aktarılmış. Sanki böyle bir hikâyeye anlatmak güzel olacağı, ortaya çıkan film güzel görüneceği için yapılmış gibi. Aslında Berkun Oya'nın iyi hikâyeler sezmekte yetenekli olduğunu düşünüyorum, bunu senaryoya ve giderek filme aktarmakta da mahir fakat anlatıcılık söz konusu olduğunda sinemasal anlatım başka unsurlar da gerektiriyor. Öykünün kendisi tek başına yeterli olmuyor. Cici'de işlemeyen yönler, kusurlar mevcut. Öykünün ağırlık merkeziyle ilgili de sorun yaşıyor film.

Cici'nin öyküsü sofistike görünse de oldukça basit bir aile trajedisine dayalı. Bekir ve ailesi 1980'lerin başında Almanya'dan yurda dönmüşler. Ankara yakınlarındaki köylerinde ev yapmışlar, (filmde gösterilmiyor ama) tarımla uğraşıyorlar. Üç çocukları var. Bekir'in karısıyla mesafeli bir ilişkisi var. Aralarında geçen bir tartışma bu mesafenin kökenine dair ipuçları taşıyor. Havva okumak istemiş ama belli ki evlilikte birlikte hayallerini unutmak zorunda kalmış. Filmin başında, epilog kısmında TRT'de hemşirelere hayranlıkla bakışı bu duygunun ilk görüldüğü yer. (ki bu hemşire meselesi filmin sonuna doğru belirlenilecek.) Sonra yemek masasında Bekir'le, çocukların okumaları konusunda da girdiği tartışma da önemli bir ipucu. Adamın çocuk okutma niyeti yok. Evde, tarlada ona yardımcı olmalarını istiyor. Havva, onunla evlenerek yaptığı yanlışın, hayal kırıklığının sonucunda kocasını içten içe suçluyor. Bu, cinsel hayatlarına da etki etmiş. Ona verdiği üç çocuğu kaybolan yaşamının bedeli olarak görüyor. Bekir

Cici

ise karısını fiziksel değil duygusal yönden cezalandırmayı seçmiş. Üzerinde manevi bir baskı var. Bir de bazen kadını odasına kilitliyor.

BİR KAYBIN TRAVMASI

Öykünün filmsel akışından önce bu noktalara değinmek istedim. Çünkü Cici'ye hâkim olan travmatik olayların kökeninde anne-babanın ilişkisi yatıyor. Çocukların geleceğini etkileyen temel olay ise gerçekte travma yaratacak bir boyuta sahip değil. Fakat bir tür sınıf çatışmasını içinde barındırdığını söylemek mümkün. Bekir'in köydeki tanışlarından biri, yetim kalmış bir çoban çocuğu olan Cemil'i aileye emanet ediyor. Yazık ki bu kısım biraz hızlı geçtirilmiş. Cemil aileye isininca Saliha'yla birbirlerine âşık olurlar. Kadir, hem babasının Cemil'e daha yakın davranmasını hem de ablasının bu düşük sınıftan çocuğu sevmesini kısıyor. Böylece filmin kaderini belirleyen olay yaşıyor. (Nedense bu durum bana Michael Haneke'nin Saklı'sını hatırlattı. Ama Cici'de bu çatışma yalnızca karakterlerin duyguları düzeyinde ele alınmış.) Kadir avluda türkü söyleyen Cemil'i şaka kivesi altında hortumla sulayınca babasının hüsnüne uğruyor. Bekir, oğluna ders vermek için onu aynı şekilde uzun uzun islatırken olayı videoya alıyor. Akşam soğuşunda da çocuğu dışarıda bekletiyor.

Asıl olay gece yaşıyor. Televizyon karşısında Bekir her zamanki gibi uyuyakalınca bir ateşi söndürüyor, pencereyi açıyor. Bekir sabaha kadar soğuğa maruz kalıp hasta oluyor. Birkaç hafta sonra da göçüp gidiyor. Hikâye bu noktadan yaklaşık 30 yıllık bir sıçrama yapıp aynı evde çekilen filme götürüyor bizi. Kadir, yönetmen olmuş, doğduğu evde film çekme kararı almış. Bu hikâyenin, yaşadığı travmaya iyi geleceğini düşünüyor. Aradan geçen zamanda ne olduğunu tahmin ediyoruz. Bekir ölünce Havva, çocukları okutmak için şehre taşınıyor. Böylece aile farklı yaşamlara savruluyor. Saliha başarısız bir evlilik yapmış, yıllar önce boşanmış ve Z kuşağı temsilcisi olarak hikâyede işlev gören tuhaf kızı Naz'ı yetiştirmeyi başarmış. Kadir hiç evlenmemiş, hayatı biraz dağınık, küçük kardeş ekonomik dertler içinde, kontrolün kendinde olmadığı bir evliliği var. Havva ise geçmişle iç içe yaşayan, heyheleri biraz üstünde yaşlı bir kadına dönüşmüş. Babanın kaybı ailenin her bireyini etkilemiş. Saliha'da ayrıca çocukluk aşkının yararı var. Kadir'de ise başka bir suçluluk duygusu

seziyor gibiyiz. Berkun Oya uzun süre babanın ölümüne ilişkin gizemin Kadir'le ilgili olduğunu düşündürüyor. Kadir'in bu hikâyeyi filme çekme arzusu ve tuhaf davranışları da bu şüpheyi pekiştiriyor. Film çekimleri sırasında karşılaştığımız kimi ayrıntılar geçmişle aradaki köprüyü yarım yamalak kuruyor. İkinci yarıda ise Kadir'in çekmek istediği filmi bitiremediğini ve köy evine yerleştiğini görüyoruz. Bu yarıda taşlar da yerine oturuyor. Ve beklediğimiz gibi finale ulaşıyoruz.

TEMEL ÇATIŞMA DERİNLEŞMİYOR

Bu arada Cici'ye yöneltilen eleştirilerin başında uzunluğu geliyor. Gerçekten de iki buçuk saatlik süre, öykünün bu hâli için fazla gibi. Yavaş akan, yer yer gereksiz ayrıntılara giren bir kurgu söz konusu. Bu, bazen teatral bir anlatıma da dönüşüyor. Bunun en önemli nedeni bana kalırsa temel çatışma noktasının zayıflığı. Bütün hikâyeye aslında kar-koca arasındaki gerilimle ilgili. Daha çok da Havva'nın yaşadığı gelgitler etrafında dolaşıyoruz. Böyle olunca çocukların baba kaybına ilişkin yaşadıkları sıkıntılar, yan öyküler yeterince işle(n)miyor. Hepsi tek bir noktaya çıkıyor gibi. Bunun en belirgin sahnesi de Bekir'in Kadir'i suladığı an. Bu tek sahne neredeyse tüm bir geleceği belirliyor. Böyle olması pekâlâ mümkün ama o sahnenin öncesinde ve sonrasında yaşanan ruh hâlini serip dökmeyince dramatik yapı etkisizleşiyor. Anadolu'da ne travmalar, ne aile faciaları var kim bilir? Bu açıdan bakınca Cici'de yaşanan, Batılı bir süzgeçten geçmiş varoluş dertleri gibi görünüyor. Berkun Oya, sanki karı koca arasındaki gerilimi simgesel düzeyde oluşturmaya çalışmış. Bu ise Havva başta olmak üzere her karakterde biraz delimsirek hâller olarak karşılık buluyor. Gerçeklikle, gündelik olanla kurulacak bağ zayıflıyor böylece.

BAŞARILI OYUNCULUKLAR

Öykünün kendi içindeki tekrarları, durgunluğu ve çatışmaların yüzeyel bir noktada takılıp kalması bir süre sonra dikkatin başka unsurlara yönelmesine neden oluyor. Bunların başında oyunculuklar geliyor. Filmdeki bütün karakterlerin derinlikli yazılmış olduğu söylenemez. Örneğin, Yusuf'un yetişkin hâlinde bir yapaylık, yavanlık var. Karısı ve çocuğunu uzun varlığı da etkisiz. Bu iki kişinin yalnız aileye değil hikâyeye de katkısı yok. Havva karakterinin geçmişinin de yeterince güçlü kurulmadığını düşünüyorum. Fakat Nur Sürer'in oyunculuğu ikinci yarıda odayı tümüyle Havva'ya yönlendiriyor. Bunun yanında hikâyede daha yoğun biçimde işlenmesi gerektiğini düşündüğüm kişi kesinlikle Cemil. Aileye ait olmak isteyen fakat onların yaşadığı kimlik arayışı ve kayıp sebebiyle tümüyle dışarıda kalan, köyünden ayrılmayan Cemil rolünde Olgun Şimşek'in ekran süresi kısa ama diğer herkesten daha gerçekçi, daha içten bir

kişilik çiziyor. Filmin uzunluğundan bahsederken çatışmanın tek yönlü olduğunu söylemişim. Yan öykülerle, örneğin Cemil ve Saliha'nın yaşadıklarıyla genişleyen bir yapı olsa, uzunluğundan da hakkı böylece verilebilirdi bence.

VARLIĞIYLA YOKLUĞUYLA BABA

Bir de elbette baba karakterinden bahsetmek gerek. Aslında filmin oturduğu şablon, Bekir'i kötü bir baba olarak kodlama arzusu uyandırıyor. Fakat Bekir'i izlediğimiz sahneler bizi ikircikli bir durumda bırakıyor. Dövmek istese de karısına el kaldırmıyor örneğin; Cemil'e karşı merhametle karışık bir yakınlık duyuyor ve onu aileye almaktan çekinmiyor. Tabii çocukları arasında bilinçsiz ayrımlar yapıyor. Yusuf'u Kadir'den daha çok seviyor. Aslında bir yönüyle bu coğrafyada yetişmiş baba modeline yakın davranışlar sergiliyor. Bir de tabii Almanya'dan dönmek zorunda kaldığı için buruk hatta içsel olarak tepkili. Bunu bir an istemsiyce söylediği "Türkler dışarı" cümlesinden çıkarmak mümkün. Video kameralara düşkün. Bu, filmde belirgin bir referans değil ama muhtemelen kendi çocukluğunu yitirdiği için yaşananları kayıta altına alma arzusu var. Bu yüzden Kadir kameraya dokununca çok sinirleniyor. Çocuğu dövmesi de bundan. Bekir karakteri, bu sebeplerle gri bir bölgede yer alıyor, ama kuşkusuz Berkun Oya'nın onu kötü biri gibi gösterme niyeti zaten yok. Seyirciye başta geçen 'kötü' algısı, yerli sinemamızdaki baskıcı baba figürüne dayanıyor. Sonuçta bu ülke büyük ölçüde babayla ve onun otoritesiyle yaşanan sorunlar, iletişimsizlik ve sevgisizlik üzerine hikâyelerle dolu. Cici ise bu noktada farklı bir çerçeveye çizmek için kadının baba otoritesine karşı gelmeye çalışması ve bunun beklenmedik sonuçlarıyla yüzleşmemesini odağında alıyor. Fakat baba karakteri derinlikli yansıtılmayınca Havva'nın öyküsünü ve filme damga vuran davranışını da doğru biçimde yorumlamak güçleşiyor. Kanımca filmin en sorunlu noktası burası. Buna bir de Yılmaz Erdoğan'ın alışıldık, biraz teatral oyunculuğunu da eklemek gerek. Bu yüzden öyküyle daha yakın bir bağ kuramıyoruz.

Bununla birlikte çok başarılı bir görüntü çalışması var. Ayrıca başlarda TRT'nin 1980'lerde kalmış programları Az Gittik Uz Gittik'i, haberleri, Özyay Gönüllü'mü izlemek, filmin anlattığı dönemin ruhuna dair keyifli ayrıntılar. Daha önce Bir Başkadır'da kullanıldığı müziklerle geçmişe bolca referans veren Berkun Oya, Cici'de öykü içindeki şarkı ve türkülere dışarıda müzik kullanmıyor. Bunun filmin yapısına olumlu yansıdığı söylenebilir.

Teknik olarak hemen her unsur başarılı biçimde kurulmuş olmasına karşın film, bittiğinde bir boşluk duygusu bırakıyor. Sonuçta izlediğimiz bir aile trajedisidir. Fakat güçlü ve derinlikli değil. *Olgun Şimşek'in, Nur Sürer'in iyi performanslarını izledim işte diyor insan. Sonrası da kalıyor...*

Rıza Akın

YİTİRDİKLERİMİZ

Sinemamızın değerli oyuncularından Rıza Akın'ı maalesef hafta başında yitirdik. Onu özellikle Tayfun Pirselimioğlu'nun Pus, Saç, Kerr, Ben O Değilim gibi filmlerindeki performanslarıyla anımsıyoruz. Pek çok televizyon dizisinde, ticari filmde yer alsa da bağımsız filmlere katkısı, istikrarla çalışan Balkan Panorama gibi festivallere verdiği destekle de anılacak.

SİNE-LİSTE

Quentin Tarantino ilginç bir sinemacı. Zaman zaman filmlerle ilgili türlü öneriler, listeler sunuyor. Örneğin daha önce en iyi korku filminin John Carpenter'in Şey (The Thing, 1982) adlı filmi olduğunu söylemişti. Yeni kitabı *Cinema Speculation*'ı tanıtmak için geçen haftalarda Jimmy Kimmel'in televizyon programına katılan Tarantino laf arasında, kusursuz bulduğu yedi filmi açıklamış. "Mükemmel filmler dediğinizde herhangi bir kişinin estetik anlayışından bahsediyorsunuz ama tüm estetik anlayışları hesaba katmaya çalışıyorsunuz. Mükemmel filmler bir dereceye kadar tüm estetik anlayışları aşar." diyerek bu yedi filmi sıralamış:

- 1- Vahşi Belde (*Wild Bunch*, 1969)
- 2- Şeytan (*The Exorcist*, 1973)
- 3- Genç Frankenstein (*Young Frankenstein*, 1974)
- 4- Texas Chainsaw Massacre (1974)
- 5- Jaws (1975)
- 6- Annie Hall (1977)
- 7- Geleceğe Dönüş (*Back to the Future*, 1985)

Bu arada Tarantino, Vahşi Belde'yi teknik açıdan mükemmel bulmadığını ama kusurları da ihtisamının bir parçası olduğu için listeye dâhil ettiğini sözlerine eklemiştir.

SİNE-HABER

Bu hafta Japonya'da animeseverler için müthiş bir tema parkı açıldı. Ghibli Stüdyoları'nın Hayao Miyazaki başta olmak üzere pek çok başarılı filminden karakter ve binaların yer alacağı tema parkı, dünyanın ilk Ghibli parkı olma özelliği taşıyor. Tokyo yakınlarındaki Nagakute kentinde ziyaretçilerini bekleyecek parkın beş büyük bölümü var: 1- Gençlik Tepesi 2- Ghibli'nin Geniş Deposu 3- Mononoke Köyü 4- Cadılar Vadisi 5- Dondoko Ormanı. Yolunuz Japonya'ya düşerse görmeden dönmeyin.

Yüzüklerin Efendisi

ÖZEL GÖSTERİM

Karaca'da gece gösterimleri sürüyor. **Yüzüklerin Efendisi** bir kez daha genişletilmiş versiyonlarıyla sevenlerini alıp başka diyarlara götürecektir. Üçleme 12 Kasım'da 23.00'te. İlgilenenlere duyurulur. -Ki bu son şans olabilir.

Diğerleri

KARACA'DA BU HAFTA

İzmir'in yegâne bağımsız sinemasında 4-10 Kasım haftası programı şöyle:
Kestik (Coupez!) / 12.15 - 18.15
İlgi Manyağı / 13.45 - 16.30 - 18.15 - 20.15
Hüzün Üçgeni (Triangle of Sadness) / 15.30-20.15
Bebek Servisi (Broker) / 14.15
Özel Gösterim:
Diğerleri (The others) / 9 Kasım çarşamba - 20.30

GÖSTERİME YENİ GİRENLER

BU HAFTA:

Yakarışlarımız duyulmuş olmalı ki yedi filmin gösterime gireceği bu hafta hiç yerli korku filmi yok. Vallahi göbek atıp oynayasın var. Fakat bu kez de ucuz ve rezil yerli komediler cirit atıyor. Gerçi biri gene bir nebze izlenebilir. Kallanlar da vasat altı bir animasyon ve bayat bir yabancı korku filmi. Sinema açısından tek güzellik İlgi Manyağı'nın varlığı.

HEP YEK 5: BİZİM ŞEYİMİZ Mİ

ALITAN (Y: Bilal Kalyoncu)

Cezaevinden çıkan Ali Kapan ve adamları, intikam almak için Altan ve Gürkan adlı dangalakların peşine düşüyor. Cinsiyetçi esprileri, bel altı zihniyet üzerine kurulu yapıyla çok kötü bir film bu. Bu filmin adı utançla anılmalı ve "seyirci bunu istiyor" lafı bu filmi mazur gösteremez. Fragmanı bile katlanılır gibi değil. (96 dk.)

MAHALLEDEN ARKADAŞLAR

(Y: Selçuk Aydemir)

Çocukluğunu anlattığı Mahalleden Arkadaşlar adlı kitabından bir de film yapıp para kazanmayı diyen Selçuk Aydemir, o bildik komedi anlayışını bu kez çocuk filmi sınırları içinde kalarak aktarıyor. 90'lara dair nostaljik unsurlar olsa da Aydemir'in güdük ve yersiz mizah anlayışı güzel duygular gölgeliyor. Vasat altı bir komedi. (91 dk.)

HAZİNE

(Y: Canbert Yerguz)

Annesinin cenazesine katılmak için doğduğu kasabaya dönen Mesut, kardeşinin zoruyla bir define işine katılınca acayip olayların göbeğine düşer. Karanlık tonlarla mizahı buluşturmayı deneyen film, yeni bir komedi anlayışı görmek isteyenlere iyi gelebilir. Özellikle teknik açıdan göz dolduran filmin senaryosu da etkili duruyor. (108 dk.)

KABUS: DİRİLİŞ GECESİ

(Jeepers Creepers: Reborn, Y: Timo Vuorensola)

90'larda ortaya çıkan Jeepers Creepers serisinin bu devam halkası, bayatlamış meseleleri tekrarlamaktan öteye gitmiyor. 23 yılda bir dillerden Creeper, hikâyenin ana korku unsuru. Bir grup genç, korku festivaline katılıyor ve orada Creeper'in şiddetine maruz kalıyor. Korku filmleri klişelerini sömüren anlamsız bir film. (88 dk.)

KESTİK!

(Coupez!, Y: Micheal Hazanavicius)

Düşük bütçeli zombi filmi çekmek isteyen bir yönetmen, seti gerçek zombiler basınca çekimleri durdurmaya yanaşmıyor. The Artist'le büyük başarı elde eden yHazanavicius, bu korku-komediyle yine sinema endüstrisine bakıyor. Korkuseverleri tatmin edecek parodi yapısı ve esprileriyle enerjik ve heyecanlı bir yapımdır. (110 dk.)

ASTRONOT KÖPEKLER: TROPİKAL MACERA

(Belka i Strelka: Karibskaya Tayna, Y: Inna Evlannikova)

Gezegeni kurtarmak için zorlu görevlerin altından kalkan Belka ve Strelka bu kez Atlantik Okyanusunun tropik bölgelerinde tehlikeli bir girdabın sırrını çözmekle görevlendiriliyor. Rus yapımı animasyon, kuralarını Hollywood'un koyduğu çizgi sinemaların taklidini kuruyor. Teknik olarak başarılı ama hikâyeye özgün ve etkili değil. (80 dk.)

İLGİ MANYAĞI

(Syk Pike, Y: Kristoffer Borgli)

Sevgilisi çağdaş bir sanatçı olarak başarıyı yakaladığında ilgi ve hırsını kaybeden Signe, farklı bir yola başvurup dikkatleri üzerine çeker. Ün meselesini ele alan bu ilginç yapımda, Ruben Östlund'un eleştirel komedisiyile Joachim Trier trajedilerini andıran bir üslup tutturuyor. Yılın en iyilerinden biri. Mutlaka Karaca'da görmelisiniz. (95 dk.)

